

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 85/2022-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Miroslava Duriša a Ivana Fiačana v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Kubík, advokát, s. r. o., Staré Grunty 162, Bratislava, IČO 47 233 931, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Kubík, proti príkazu generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. k. IV/1 GPt 832/21/1000-4 z 10. augusta 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 24. septembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a taktiež práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) príkazom generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) uvedeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnutý príkaz generálneho prokurátora zrušiť, vec vrátiť Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky na ďalšie konanie a zároveň prikázať Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) konať a rozhodnúť o námietke zaujatosti všetkých jej prokurátorov. Zároveň žiada priznanie trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, ako aj jej príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Na základe uznesenia prokurátorky úradu špeciálnej prokuratúry o vznesení obvinenia podľa § 206 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) s poukazom na § 207a Trestného poriadku z 9. marca 2020 vydaného v konaní vedenom pod sp. zn. VII/3 Gv 76/19/1000-57 bola sťažovateľka obvinená zo zločinu prijímania úplatku

podľa § 329 ods. 1, 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, a to na skutkovom základe uvedenom vo výrokovej časti predmetného uznesenia.

3. Upovedomením prokurátorky úradu špeciálnej prokuratúry z 22. júla 2020 bolo podľa § 206 ods. 6 Trestného poriadku sťažovateľke oznámené, že jej konanie obsiahnuté v skutku uvedenom v bode 9 uznesenia o vznesení obvinenia z 9. marca 2020 sa bude v ďalšom konaní posudzovať ako zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Trestného zákona spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona vo viacčinnom súbehu s účastiťvom podľa § 21 ods. 1 písm. a) Trestného zákona (organizátor) k zločinu zneužívania právomocí verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a), ods. 4 písm. b) Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 Trestného zákona.

4. Sťažovateľka podala 29. júla 2021 námietku zaujatosti proti špeciálnemu prokurátorovi, ako aj proti všetkým prokurátorom úradu špeciálnej prokuratúry. Úrad špeciálnej prokuratúry predložil sťažovateľkou podanú námietku zaujatosti generálnemu prokurátorovi, ktorý o nej rozhodol napadnutým príkazom. Generálny prokurátor posúdil sťažovateľkou podanú námietku zaujatosti proti osobe špeciálneho prokurátora a proti všetkým prokurátorom úradu špeciálnej prokuratúry ako žiadosť o odňatie a príkázanie veci inému orgánu a v tomto zmysle rozhodol tak, že vec trestného stíhania sťažovateľky sp. zn. VII/2 Gv 160/20/1000 neodňal úradu špeciálnej prokuratúry.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Proti napadnutému príkazu generálneho prokurátora podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje takto:

a) Dozorujúci prokurátor predložil námietku zaujatosti generálnemu prokurátorovi bez toho, aby o nej rozhodol špeciálny prokurátor, a to aj napriek tomu, že z obsahu jej podania jednoznačne vyplývalo, že ide o námietku zaujatosti, a nie o žiadosť o odňatie a príkázanie veci.

b) Sťažovateľka legitímne očakávala, že o ňou vznesenej námietke zaujatosti rozhodne špeciálny prokurátor, ktorého sa dôvody zaujatosti týkali. V dôsledku postupu dozorujúceho prokurátora, ktorý podanie predložil ako žiadosť o odňatie a príkázanie veci generálnemu prokurátorovi, tak došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prístup k prokuratúre ako k inému orgánu ochrany práva garantovanému v čl. 46 ods. 1 ústavy.

c) Sťažovateľka ďalej vidí porušenie práva na spravodlivý proces v nedostatočnom a nepresvedčivom odôvodnení napadnutého príkazu, keďže generálny prokurátor sa v napadnutom príkaze dostatočným spôsobom nevysporiadal so skutočnosťami uvedenými v námietke zaujatosti, pričom sťažovateľka v námietke zaujatosti uviedla niekoľko príkladov konania špeciálneho prokurátora odôvodňujúcich jeho zaujatosť voči nej, pričom samotný fakt zaujatosti špeciálneho prokurátora ani nie je sporný.

d) V konkrétnom však podľa jej názoru trvajú účinky zásahov vylúčeného špeciálneho prokurátora, ktoré sťažovateľka vidí vo výmene dozorového prokurátora, ako aj právnej nadkvalifikácii skutku v zmysle inštrukcie, ktorú špeciálny prokurátor vydal prostredníctvom facebookového statusu ešte pred vymenovaním za špeciálneho prokurátora. Sťažovateľka v námietke zaujatosti podrobne vysvetlila „systémovú zaujatosť“ úradu špeciálnej prokuratúry.

e) Vo všeobecnej rovine podľa názoru sťažovateľky postavenie každého podriadeného prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry vo vzťahu k špeciálnemu prokurátorovi v rámci monokratického, hierarchického a subordinačného usporiadania prokuratúry vo svojej podstate zodpovedá vojenskej hierarchii, v ktorej sú nižšie postavené hodnosti povinné postupovať v zmysle pokynov (rozkazov) nadriadených. Relatívna procesná samostatnosť prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry je zásadným spôsobom limitovaná zákonným právom a zákonnou povinnosťou nadriadeného špeciálneho prokurátora intervenovať, riadiť a kontrolovať jeho činnosť. Ciele a motívy procesnej aktivity prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry preto nemožno oddeliť od cieľov a motívov špeciálneho prokurátora podobne, ako to nie je možné vo vojenskej hierarchii. Pomer nadriadeného špeciálneho prokurátora k veci a účastníkom sa preto už popísanými zákonnými mechanizmami riadenia a kontroly automaticky prenáša do procesných úkonov a prístupu každého podriadeného prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry.

f) V prípade zaujatosti alebo iného dôvodu na vylúčenie špeciálneho prokurátora je preto znefunkčnený celý úrad špeciálnej prokuratúry ako taký, a to vo vzťahu k zákonným úlohám, ktoré má v trestnom konaní vykonávať. Z daného zároveň vyplýva porušovanie procesných práv obvineného, pretože vo vzťahu k danej osobe nie je zabezpečený riadny zákonný dohľad, ktorý má byť zabezpečený aj spôsobom riadenia a kontroly podriadených prokurátorov zabezpečeným oprávneniami a povinnosťami špeciálneho prokurátora.

g) V zmysle uvedeného zaujatosť služobne nadriadeného prokurátora diskvalifikuje z výkonu dozoru aj služobne podriadených prokurátorov, obzvlášť v prípade, keď je zaujatý špeciálny prokurátor, ktorému sú podriadení všetci prokurátori úradu špeciálnej prokuratúry.

h) Generálny prokurátor sa podstatou námietok sťažovateľky týkajúcich sa „*systemovej zaujatosti*“ fakticky vôbec nezaoberal, pričom práve to bol vecný základ jej argumentácie týkajúcej sa vylúčenia všetkých prokurátorov úradu špeciálnej prokuratúry. Úvaha generálneho prokurátora, že uvedený problém sa dá riešiť vykonávaním oprávnení nadriadeného prokurátora iným vedúcim prokurátorom než je špeciálny prokurátor, podľa názoru sťažovateľky úplne ignoruje skutočnosť, že akýkoľvek iný vedúci prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry je v rámci monokratického, hierarchického a subordinačného usporiadania rovnako funkčne podriadený špeciálnemu prokurátorovi ako každý iný prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Ako už bolo uvedené, sťažovateľka sa v tomto konaní domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a taktiež práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru napadnutým príkazom generálneho prokurátora.

7. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane poukazuje na to, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených. V prebiehajúcom trestnom konaní, ktoré sa, vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, nachádza v niektorom zo štádií predchádzajúcich meritórnemu rozhodovaniu o vine a treste, možno akékoľvek skutkové, právne, ale taktiež procesné pochybenia orgánov činných v trestnom konaní naprávať ešte v rámci konania vedeného pred všeobecnými súdmi, a to najmä dôsledným využívaním jednotlivých procesných inštitútov vyplývajúcich z Trestného poriadku.

8. Zasahovanie ústavného súdu do činnosti orgánov činných v trestnom konaní (vrátane generálneho prokurátora) do času právoplatného rozhodnutia o merite veci je vždy potrebné považovať za ojedinelý a krajný prostriedok nápravy exemplárnych pochybení spôsobených týmito orgánmi verejnej moci. Vo všeobecnej rovine platí, že až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietať také pochybenia orgánov verejnej moci, ktoré neboli odstránené v štádiách trestného konania predchádzajúcich vydaniu meritórneho rozhodnutia a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa (m. m. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07, II. ÚS 356/2016).

9. V predmetnej trestnej veci však stále prebieha trestné konanie, v ktorom sťažovateľka disponuje efektívnymi prostriedkami nápravy prípadných porušení svojich základných práv, a to v konkrétnom prípade predovšetkým zo strany všeobecného súdnictva, keďže obsah jej sťažnostných námietok je subsumovateľný pod široko formulované právo obvineného na obhajobu. Porušenie práva na obhajobu pritom obvinený môže aj s relevantnými procesnými konzekvenciami namietať už pri predbežnom prejednaní, resp. preskúmaní obžaloby na hlavnom pojednávaní a taktiež v rámci riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov proti meritórnym rozhodnutiam všeobecných súdov (bližšie napr. aj II. ÚS 428/2021).

10. Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že posúdenie námietok sťažovateľky by tak zo strany ústavného súdu prichádzalo do úvahy iba vtedy, ak by boli uplatnené po právoplatnom rozhodnutí všeobecného súdu vo veci samej vrátane aplikácie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. Na základe týchto skutočností ústavný súd rozhodol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, že ústavnú sťažnosť odmietol ako neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. februára 2022

Ladislav DUDITŠ
predseda senátu